

Kokonaistalouden suunnitteluohje vuosille 2026-2028 ja vuoden 2026 talousarvioraami

Kunnanhallitus 16.06.2025 § 197

Valmistelija: talouspäälikkö Kari Auvinen

Esityslistan liitteenä on talouspalveluiden valmisteleva ja johtoryhmän käsittelevä kokonaistalouden suunnitteluohje vuosille 2026-2028. Suunnitteluohjeen ensimmäinen vuosi toimii elokuussa käynnistyvän vuoden 2026 raamina ja suunnitelmavuosien 2027-2028 kehitys antaa useamman vuoden kokonaistalouden näkymää kunnan talouskehityksestä.

Suunnitteluohjeella ja talousarvioraamilla ei ratkaista ennakoon talousarviovalmistelun yksityiskohtaisia sisältöjä vaan tarkoituksena on antaa koko kuntaorganisaatiolle tuore tilannekuva taloussuunnitelmakauden 2026-2028 näkymistä ja haasteista. Koska vuoden 2026 talousarvion valmistelun ohjeistus on syytä jalkauttaa jo ennen kesälomia, kokonaistalouden suunnitteluohje ja vuoden 2026 talousarvioraami annetaan kunnanhallituksen päätöksellä. Kunnanvaltuusto merkitsee asian tiedoksi elokuun kokouksessaan.

Valtuuston huhtikuussa 2024 päättämää sopeuttamisohjelmaa on jo aiemmin sisällytetty vuoden 2024 muutostalousarvioon ja vuoden 2025 talousarvioon yhteensä lähes 75 %, joten vuoden 2026 raamivalmistelu sisältää vielä noin 0,8 milj. € toimeenpanematonta sopeutusvaikutusta.

Sopeutusohjelman lopputoimeenpanon lisäksi suunnitteluohjeessa ja talousarvioraamissa on tunnistettu seuraavat merkittävimmät tekijät:

- viimeisimmät vero- ja valtionosuusennusteet (ilman oletuksia veroprosenttikorotuksista ja hallitusohjelman mukaisen lähivuosien valtionosuusuudistuksen mahdollisista seurausvaikutuksista)
- uusien kunta-alan palkkasopimusten vaikutus henkilöstömenoihin
- maanmyyntivoittojen/maanvuokratuottojen arvion päivitys
- kunnan omistamien sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen tulevien vuosien vaikutukset kunnan tuloslaskelmaan
- eri toimielinten palvelusuunnitelmien merkittävimmät toiminnalliset muutokset kokonaistalouden kannalta
- aine-, tarvike- ja palvelumenojen yleinen kustannuskasvuvarauma
- markkinakorkotason aleneman vaikutukset rahoituskuluihin
- aiemmin taseeseen tehtyjen investointivarausten purkautuminen investointien toteutumisen jälkeen
- yhdyskunnan palvelualueen valmisteleva alustava investointiohjelma (sisältäen meneillään olevan vuoden 2025 sekä vuodet 2026-2028)

Vuoden 2026 talousarvioraami on yhä alijäämäinen ja huolestuttavaa on, että tilivuosien operatiivinen tulos ei kohoa em. suunnitteluoletuksilla positiiviseksi myöskään suunnitteluvuosina 2027-2028 ja vasta investointivarausten purkautumisen vaikutuksen kautta vuosi 2028 osoittaa lievää ylijäämää. Eri tekijöiden tarkemmat suunnitteluoletukset ilmenevät esityslistan liitteenä olevasta diaesitysmateriaalista, jota esitellään kokouksessa.

Kuten edellä todetusta ilmenee, kuntien pidemmän aikavälin taloussuunnitteluun kohdistuu tällä hetkellä myös isoja muutostekijöitä, joiden tarkempaa vaikutusta ei voida vielä arvioida. Kuitenkin uuden valtuustokauden päätöksenteon tueksi on välttämätöntä kuvata talouden

realiteetit ja korostaa sitä kulukehityksen osuutta, johon kunnalla on itsellään harkinta- ja toimeenpanovaltaa. Yksinkertaisimmillaan kyse on palvelumenojen mitoittamisesta käytettävissä oleviin tuloihin sekä harkituista investointipäätöksistä omavaraisuutta ja velkaantumiskehitystä samalla halliten.

Kokonaistalouden suunnitteluohje ja vuoden 2026 talousarvioraami jalkautetaan päätöksenteon jälkeen lautakunnille toimeenpantavaksi siten, että kukin toimielin saa talouspalveluiden valmistelema, talousarvioraamiin pohjautuvat euromääräiset tavoitteet TA2026-esityksensä valmistelulle.

Suunnitteluohjetta voidaan tarkistaa syksyllä, mikäli kokonaistalouteen vaikuttavat tekijät muuttuvat oleellisesti.

Toimivalta: Hallintosääntö 5 luku 1§:n mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan taloudesta.

Lisätietoja: talouspäällikkö Kari Auvinen, 050 68148

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää:

1. hyväksyä kokonaistalouden suunnitteluohjeen vuosille 2026-2028 ja vuoden 2026 talousarvioraamin
2. esittää asian tiedoksi kunnanvaltuustolle
3. oikeuttaa talouspalvelut-tehtäväalueen antamaan vuoden 2026 talousarvioesityksiä valmisteleville toimielimille tiedoksi talousarvioraamiin perustuvat euromääräiset laadintatavoitteet

Käsittely

Keskustelun jälkeen esittelijä kunnanjohtaja Noora Pajari teki seuraavan muutetun päätösehdotuksen:

Kunnanhallitus päättää:

1. Palauttaa kokonaistalouden suunnitteluohjeen vuosille 2026-2028 ja vuoden 2026 talousarvioraamin valmisteluun.
2. Ohjeistaa suunnitteluohjeen ja talousarvioraamin valmistelua siten, että kokonaistalouden suunnitelmakauden 2026-2028 tulee olla tasapainossa tai ylijäämäinen.
3. Kunnanhallitus käsittelee asian kokouksessaan 18.8.2025.

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti muutetun päätösehdotuksen.

Päätös

Kunnanhallitus päätti:

1. Palauttaa kokonaistalouden suunnitteluohjeen vuosille 2026-2028 ja vuoden 2026 talousarvioraamin valmisteluun.
2. Ohjeistaa suunnitteluohjeen ja talousarvioraamin valmistelua siten, että kokonaistalouden suunnitelmakauden 2026-2028 tulee olla tasapainossa tai ylijäämäinen.
3. Kunnanhallitus käsittelee asian kokouksessaan 18.8.2025.

Merkittiin pöytäkirjaan, että jäsen Anita Huhtala oli poissa kokouksesta keskustelun kuluessa klo 18.41 -18.44.

Merkittiin pöytäkirjaan, että varajäsen Vesa Papinsaari poistui kokouksesta

keskustelun kuluessa klo 18.43.

Merkittiin pöytäkirjaan, että jäsen Tuukka Liuha oli poissa kokouksesta keskustelun kuluessa klo 19.06 - 19.09.

Kunnanhallitus 18.08.2025 § 231

Valmistelija talouspäälikkö Kari Auvinen

Kunnanhallituksen palautettua kokouksessaan 16.6.2025 §197 suunnitteluohjeen valmisteluun, talouspalvelut-tiimi ja kunnan johtoryhmä ovat jatkovalmistelleet vuoden 2026 talousarvion ja koko taloussuunnitelmakauden 2026-2028 suunnitteluohjeistusta. Aikataulullisesti on tärkeää, että suunnitteluohje pystytään käsittelemään syyskauden ensimmäisessä kunnanhallituksessa 18.8., sillä lautakuntien talousarvioesitysten käsittely on ajoitettu viikolle 38 (16.-17.9). Hallintosäännön mukaisesti suunnitteluohje käsitellään myös kunnanvaltuustossa, mutta on tarkoituksenmukaista, että toimielimet saavat suunnitteluohjeeseen perustuvat euroraamitavoitteensa jo nyt elokuun puolivälissä toimeenpantavaksi.

Koska toimielinten käyttötalousmenoja hillitään vuosina 2024-2026 toimeenpantavilla, valtuuston keväällä 2024 hyväksymän sopeutusohjelman toimenpiteillä, suunnitteluohjeen toimielinkohtaiset raamit ovat varsin tiukat. Yleisten kunta-alan palkkasopimusten henkilöstökuluvaikutusten lisäksi palvelualueiden esittämistä muista tarpeista on pystytty talouden tasapainotavoitteeseen tähdättäessä ottamaan huomioon vain murto-osa.

Jatkovalmistelussa suunnitteluohjetta valmisteltiin siten, että taloussuunnitelmakauden 2026-2028 tuloslaskelmavuodet ovat yhteenlaskettuna tasapainossa ja viime vuosien alijäämäisyyskehitys katkeaa. Valmisteluun on pystytty myös nivomaan ajankohtainen kunnan sote-kiinteistöjen lakisääteinen yhtiöittämisvalmistelu kunnanhallitukselle 18.8. kokoukseen esitettävän vaihtoehdon mukaisena. Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen vaikuttaa tulevana vuosina kunnan tuloslaskelmanäkymään siten, että yhdyskunnann palvelualueen toimintakate (nettomenot) heikkenee tilavuokraustoiminnan siirtyessä tätä varten perustettavaan kunnan tytäryhtiöön. Yhtiöittämisvaade ei kuitenkaan vaaranna kunnan tuloslaskeman tasapainotilaa, sillä kunnan tuloslaskelman rahoitustuotot yhtiöltä kompensoivat tilannetta suunnitelmakauden aikana.

Suunnitteluohjeen verotulo- ja valtionosuusarviot perustuvat elokuun alussa tiedossa oleviin Kuntaliiton antamiin tietoihin. Sekä verotulo- että valtionosuusennusteet tarkentuvat kokonaistalouden tilannekuvan ja valtion budjettiesityksen toimenpiteiden perusteella syksyn aikana ainakin kahteen otteeseen. Myös työllisyystilanteen heikkeneminen saattaa vaikuttaa oleellisesti kuntatalouden tasapainotilaa heikentävästi. Suunnitteluohjeeseen ei ole sisällytetty esityksiä veroprosenttimuutoksista.

Isotkin muutokset yleisessä kuntatalouden kokonaistilanteessa ovat yhä mahdollisia. Koska tämä edellyttää kunnan taloussuunnitelmavalmistelulta nopeaa reagointia ja mahdollista lisäsopeutustoimien valmistelua, on tarkoituksenmukaista, että kunnanhallituksella on oikeus jatko-ohjeistaa taloussuunnitelmavalmistelua syksyn 2025 kuluessa.

Liite: Päivitetty kokonaistalouden suunnitteluohje ja talousarvioraami vuodelle 2026

Toimivalta: Lempäälän kunnan hallintosäännön 9 luvun 1 §:n mukaan Kunnanvaltuusto hyväksyy talousarvion suunnitteluohjeen, jonka perusteella toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa.

Lisätietoja: talouspäällikkö Kari Auvinen, kari.auvinen@lempaala.fi, 050 68148

Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää 1. hyväksyä osaltaan kokonaistalouden suunnitteluohjeen vuosille 2026-2028 ja vuoden 2026 talousarvioraamin ja oikeuttaa talouspalvelutehtävääalueen antamaan vuoden 2026 talousarvioesityksiä valmisteleville toimielimille tiedoksi talousarvioraamiin perustuvat euromääräiset laadintatavoitteet 2. esittää kokonaistalouden suunnitteluohjeen vuosille 2026-2028 ja vuoden 2026 talousarvioraamin kunnanvaltuustolle siten, että kunnanhallituksella on tarvittaessa oikeus jatko-ohjeistaa taloussuunnitelmavalmistelua syksyn 2025 kuluessa
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.
Tiedoksi	Palvelualueet, talouspalvelut

Kunnanvaltuusto 27.08.2025
618/02.02.00/2025

Päätösehdotus	Kunnanvaltuusto päättää hyväksyä kokonaistalouden suunnitteluohjeen vuosille 2026-2028 ja vuoden 2026 talousarvioraamin ja valtuuttaa kunnanhallituksen tarvittaessa jatko-ohjeistamaan taloussuunnitelmavalmistelua syksyn 2025 kuluessa.
---------------	---

Päätös

Tiedoksi	Kunnan johtoryhmä, talouspalvelut
----------	-----------------------------------